Полтавський національний педагогічний університет імені В. Г. Короленка
Кафедра загальної педагогіки та андрагогіки
Студентська рада Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка

Дидаскал

Часопис

№ 16

Матеріали всеукраїнської науково-практичної конференції
“Упровадження основних положень Закону України «Про вищу освіту» як засіб забезпечення європейського рівня діяльності вищої школи”,
17 листопада 2015 року

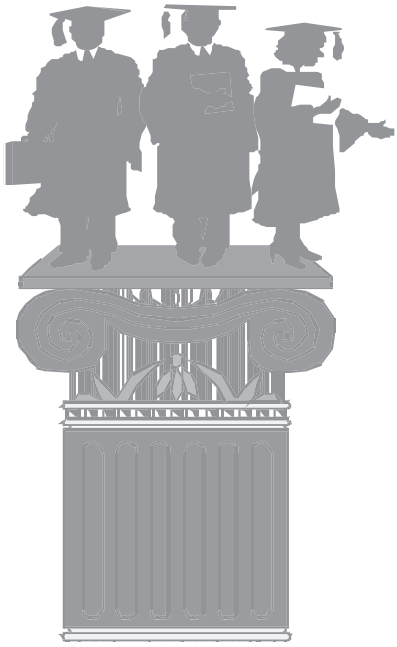

Полтава
2016

УДК 377(051)
ББК 74.560

Головний редактор

Бойко Алла – доктор педагогічних наук, професор, член-кореспондент НАПН України

Редакційна колегія

Ільченко Олена – доктор педагогічних наук, доцент кафедри загальної педагогіки та андрагогіки

Семеновська Лариса – доктор педагогічних наук, професор кафедри загальної педагогіки та андрагогіки

Мокляк Володимир – кандидат педагогічних наук, доцент, докторант кафедри загальної педагогіки та андрагогіки

Петренко Леся – кандидат педагогічних наук, доцент, докторант кафедри загальної педагогіки та андрагогіки

Хоменко Алла – кандидат педагогічних наук, доцент, докторант кафедри загальної педагогіки та андрагогіки

Волошин Андрій – голова студентської ради ПНПУ імені В. Г. Короленка

Харченко Анастасія – голова наукового сектору студентської ради ПНПУ імені В. Г. Короленка

Ярошенко Юлія – голова студентського наукового сектору фізико-математичного факультету ПНПУ імені В. Г. Короленка

Рецензенти

Москаленко Юрій – кандидат фізико-математичних наук, декан фізико-математичного факультету Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка.

Рибалко Ліна – доктор педагогічних наук, старший науковий співробітник, провідний науковий співробітник Інституту педагогіки НАПН України, м. Київ.

Дидаскал : часопис / А. Бойко (гол. ред.) ; Полтав. нац. пед. ун-т імені В. Г. Короленка, каф. заг. педагогіки та андрагогіки. – Полтава : ПНПУ імені В. Г. Короленка, 2015. – Вип. 16 : присвячено матеріалам всеукраїнської науково-практичної конференції "Упровадження основних положень Закону України «Про вищу освіту» як засіб забезпечення європейського рівня діяльності вищої школи", 17 листоп. 2015 р. – 328 с.

У часопис увійшли матеріали всеукраїнської науково-практичної конференції "Упровадження основних положень Закону України "Про вищу освіту" як засіб забезпечення європейського рівня діяльності вищої школи". Статті присвячені розгляду таких актуальних проблем: креативність і стандартизація у сфері вищої освіти; університетська автономія й академічна свобода як пріоритет національної освітньої політики; європейська кредитно-трансферні системи: проблеми і перспективи запровадження у вищій школі України; теоретико-методичні основи втілення компетентісного підходу до підготовки фахівця з вищою освітою; концепція дистанційного навчання як інноваційного педагогічного засобу забезпечення освіти впродовж життя; вітчизняний, європейський і світовий педагогічний досвід та здобутки реформування вищої освіти.

До випуску увійшли наукові роботи студентів, магістрантів, результати педагогічних досліджень докторантів, аспірантів, викладачів.

УДК 377(051)
ББК 74.560

Друкується за ухвалою вченої ради Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка (протокол № 11 від 26 травня 2016 р.)
Друкується рішенням Студентської ради Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка (протокол № 3 від 2 червня 2016 р.)

Відповідальність за зміст публікацій несуть автори часопису

© Колектив авторів, 2016
© ПНПУ імені В. Г. Короленка, 2016

телекомунікації здатні забезпечити передачу знань та доступ до різноманітної навчальної інформації нарівні, а іноді і набагато ефективніше, ніж традиційні засоби навчання.

Ефективність дистанційного навчання безпосередньо залежить від тих викладачів, хто веде роботу з учнями в Інтернет. Це повинні бути викладачі з універсальною підготовкою: володіють сучасними педагогічними та інформаційними технологіями, психологічно готові до роботи з учнями в новій навчально-пізнавальної мережевому середовищі. На жаль, у нашій країні не ведеться підготовка фахівців подібного роду. Інша проблема – інфраструктура інформаційного забезпечення студента в мережах. Питання про те, якою має бути структура і композиція навчального матеріалу залишається відкритим [4]. Поряд з цим ставиться питання про умови доступу до курсів дистанційного навчання. Не вирішено так само питання організації та проведення оцінки знань «дистанційних» учнів. Для його вирішення необхідне створення нормативно-правової бази оцінки знань учнів.

Отже, слід акцентувати увагу на необхідності створення єдиного інформаційно-освітнього простору, куди слід включити всілякі електронні джерела інформації (включаючи мережеві): віртуальні бібліотеки, бази даних, консультаційні служби, електронні навчальні посібники, кіберкласи тощо.

Список використаної літератури

1. *Лукашевич М. П., Туленков М. В.* Соціологія. Загальний курс : Підручник. – К. : Каравела. – 2004.- С.88.
2. Сучасний тлумачний словник української мови / уклад. Олексієнко Л. П. – К. : Кобза, 2005.
3. *Околесов О. П.* Системний підхід до побудови електронного курса для дистанційного навчання / / Педагогіка. -1999. - № 6. -С. 50-56.
4. *Полат Е. С. Петров А.Є.* Дистанційне навчання: яким йому бути? / / Педагогіка. - 1999. - № 7. -С. 29-34.

Євген Іванов

ХАРАКТЕРИСТИКА СУЧАСНОГО СТАНУ ДЕМОКРАТИЗАЦІЇ УПРАВЛІННЯ ОСВІТНІМИ ЗАКЛАДАМИ

Сучасний стан демократизації управління освітніми закладами (початок XXI століття з 2000-го року – до теперішнього часу) характеризується сплеском уваги науковців-управлінців до проблем якістю управління освітніми закладами та впровадженням принципів демократизації управління освітніми закладами в Україні. Ці зміни було викликано, з одного боку, ситуацією зміни науково-педагогічних парадигм з ЗУНівської на особистісно орієнтовану парадигму освіти, з іншого, – тотальне розповсюдження інформаційних технологій, зокрема, в процес управління освітніми закладами.

Відзначимо, що попередній етап розвитку періодизації сприяв становленню фахівців, науковців-менеджерів, лідерів щодо наукових уявлень про управління освітніми закладами в Україні, які започаткували та очолити

наукові школи. Отже, сучасний етап розвитку демократизації управління освітніми закладами в Україні характеризується визнанням пріоритетності вітчизняних науковців в певних питаннях стосовно розвитку демократизації управління освітніми закладами та освітою взагалі, а також діяльністю наукових шкіл.

Напевне, що значною подією визначається початок XXI століття (з 2000-го року – до 2015 року) виникненням наукових шкіл щодо проблеми вирішення ефективного та демократичного управління освітніми закладами в Україні.

Коротко охарактеризуємо наукову школу Є. Хрикова. Хриков Євген Миколайович – доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри державної служби, адміністрування та управління Державний заклад „Луганський національний університет імені Тараса Шевчека". Основні напрямки професійної діяльності Є. Хрикова: педагогічна діяльність (викладає в університеті курси „Управління навчальними закладами", „Педагогіка", керує науковими дослідженнями магістрантів та аспірантів); адміністративна (керує кафедрою управління, член ректорату, вченої ради університету); наукова (член спеціалізованої вченої ради з захисту кандидатських та докторських дисертацій.

Професором Є. Хриковим створена наукова школа з проблем управління освітніми закладами в Україні. Наукова школа вже функціонує майже десятиріччя з початку XXI століття. Під керівництвом Є. Хрикова було підготовлено та захищено понад 25 кандидатських та докторських дисертацій.

Під керівництвом професора були успішно підготовлені та захищені дисертації, присвячені проблемам управління навчально-виховного процесу вищих навчальних закладів (А. Ржевська (2002); питанням внутрішкільного управління (О. Шевченко (2003); А. Димитриев (2004)). Слід відзначити, що однією із важливих висвітлення результатів наукових досліджені в галузі управління освітніми закладами є матеріали науково-теоретичних та науково-практичних конференцій як міжнародних, так і всеукраїнських.

Під керівництвом професора Є. Хрикова та його наукової школи проводяться численні Міжнародні та Всеукраїнські науково-практичні конференції. У матеріалах збірників висвітлено: сутність та умови використання технологій управління сучасними загальноосвітніми навчальними закладами; основи психолого-управлінського консультування в освітньому менеджменті; моніторингові технології організації навчального процесу в університеті; розвиток особистісних якостей керівників в управлінні педагогічним колективом та ін.

Як члена спеціалізованої вченої ради з захисту дисертацій та провідного науковця з проблем управляння освітою та освітніми закладами професора Є. Хрикова запрошують бути *офіційним опонентом* як кандидатських, так і докторських дисертаційних досліджень. У 2005 році професор Є. Хриков також був опонентом ґрунтовного докторського дослідження, яке було здійснено Г. Єльніковою [3] з проблем адаптивного управління закладами та установами зальної середньої освіти. В межах докторського дослідження науковець розробила та обґрунтувала закономірності, принципи, функції, механізм адаптивного управління соціально-педагогічними системами; теоретично обґрунтувала модель цілісної системи адаптивного управління загальною середньою освітою в регіоні, базові кваліметричні субмоделі освітнього

моніторингу діяльності на різних рівнях управління загальною середньою освітою, субмоделі атестації керівників і підлеглих, яка відбиває різний рівень партисипативності і варіативності узгодження дій. Авторкою було удосконалено класифікації функцій і методів управління, теорію управління шляхом виділення й розробки наукових основ адаптивного управління соціально-педагогічних систем, моніторингу діяльності на основі спеціально розроблених комп'ютерних програм та відповідного інструментарію з кваліметричним апаратом обчислення.

Відзначимо, що саме на початку XXI століття науковці в галузі педагогіки приділяють увагу особливостям управління освітою та освітніми закладами в Україні. У 2003 році вийшов навчальний посібник Д. Дзвінчука „Державне управління освітою в Україні: тенденції і законодавство" [2], рекомендований Міністерством освіти і науки України для студентів вищих навчальних закладів. Вперше навчальний посібник був присвячений актуальним питанням управління освітою в Україні зокрема, аналізу функцій центральних органів в законодавстві держави, змінам та розвитку законодавчо-нормативної бази, яка регулює відносини в освітній галузі України. Значну увагу приділено питанням ієрархічності управління в освіті, розробки понятійно-термінологічного апарату освітньої діяльності, основам функціонування структурної побудови.

На наш погляд, в даному навчальному посібнику є оптимальним співвідношення теорії та нормативно-правових актів, які регламентують функціонування освітньої галузі та дозволяють ефективно використовувати посібник і як навчальне видання, і як довідковий матеріал.

У цей час (2005 – 2006 рр.) з'являється ціла низка монографій, навчальних посібників, присвячених історично-педагогічному аспекту розвитку управління освітніми закладами в Україні, історико-філософським тенденціям розвитку управління в освіті, підготовці керівників до управлінської діяльності, в яких, безперечно, були порушені питання демократизації управління освітніми закладами в Україні.

У 2005 році вийшла монографія О. Адаменко [1], присвячена історії розвитку української педагогічної науки в другій половині XX століття, яка являє собою серйозне наукове дослідження, проведене з використанням сучасних методів та методології. В монографії представлено широке коло історико-педагогічних питань з періодизації розвитку системи освіти та теорії управління: розвиток української дидактики в другій половині XX століття; розвиток теорії виховання в Україні; розвиток теорії управління загальноосвітньою школою в Україні.

Отримані результати монографії, які базуються на проаналізованих конкретних фактах, дали змогу автору визначити головні тенденції розвитку української педагогічки в другій половині XX століття зокрема, розвиток педагогічки відбувався від обґрунтування авторитарних освітньо-виховних систем до розробки засад гуманістично орієнтованих, демократичних систем. У дидактиці ця тенденція знайшла прояв у поступовому відході від обґрунтування орієнтації навчального процесу на озброєння учнів знаннями, уміннями та навичками до обґрунтування орієнтації навчального процесу на розвиток особистості. У теорії виховання – це поступова відмова від функціонального й розвиток особистісно орієнтованого підходу до виховання. У теорії управління – відмова від обґрунтування орієнтації управління на вплив

і обґрунтування орієнтації на створення умов для забезпечення реалізації мети навчально-виховного закладу [1, с. 469].

Таким чином, початок XXI ст. з 2000-го року – до теперішнього часу характеризується бурхливим розвитком демократизації управління освітніми закладами в Україні як на рівні теоретичних засад, так і на рівні провадження розроблених моделей демократизацій управління освітніми закладами на практиці. На цьому етапі відбувається активне впровадження й адаптація досягнень науки з управління освітніми закладами.

Список використаної літератури

1. *Адаменко О. В.* Українська педагогічна наука в другій половині XX століття : монографія / Олена Вікторівна Адаменко. – Луганськ : Альма-матер, 2005. – 704 с.

2. Державне управління освітою в Україні: тенденції і законодавство Д. І. Дзвінчук. – К.: ЗАТ «НІЧЛАВА», 2003. – 240 с.

3. *Єльнікова Г. В.* Наукові основи адаптивного управління закладами та установами загальної середньої освіти: Автореф. дис. …д-ра пед. наук.: 13.00.01 – загальна педагогіка та історія педагогіки. – Луганськ, 2005. – 44 с.

Наталія Коршак

ВПРОВАДЖЕННЯ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ В УКРАЇНІ: ДОСВІД ТА ПЕРСПЕКТИВИ

Глобальна інформатизація суспільства є однією з домінуючих тенденцій розвитку цивілізації в XXI ст. Завдяки стрімкому збільшенню можливостей телекомунікаційних систем і нових інформаційних технологій формується інформаційне середовище,яке спрощує і водночас ускладнює існування та життєдіяльність людей. Поява інформаційно-комунікаційних технологій сприяє поширенню дистанційного навчання. Дистанційне навчання – це форма навчання з використанням комп'ютерних і телекомунікаційних технологій, які забезпечують інтерактивну взаємодію викладачів та студентів на різних етапах навчання і самостійну роботу з матеріалами інформаційної мережі.

В останні десятиліття швидко розвиваються науково-методичні основи дистанційного навчання. Нині досліджено напрями підвищення ефективності навчання з використанням інформаційних технологій (В. Биков Р. Гуревич, М. Кадемія, Д. Опеншоу, Н. Тверезовська, І. Хорев, М. Жалдак, Ю. Жук); педагогічні підходи до комп'ютеризації навчального процесу (Б. Гершунський, Є. Машбиць, І. Підласий); дидактичні властивості комп'ютерних засобів(Є. Полат); теорія і практика модульного навчання (В. Огнев'юк, О. Фурман); теорія і практика особистісно-орієнтованого навчання (І. Бех, С. Подмазін, І. Якиманський, В. Рибалка). Незважаючи на велику кількість досліджень сучасна дистанційна освіта в Україні нагадує традиційні форми заочного навчання, не розкриваючи всіх можливостей використання принципово нових форм і методів навчання.

На відміну від зарубіжних моделей, українська дистанційна освіта більш наближена до споживача. Органічно поєднуючи в собі змішані технології відкритої освіти (кейстехнології, TV-технології, мережеві технології),

ДИДАСКАЛ

Часопис
кафедри загальної педагогіки та андрагогіки

2016, № 16

Відповідальний редактор *Л. М. Петренко*
Художньо-технічний редактор *І. М. Ковальова*
Комп'ютерна верстка *О. М. Наріжна*

Підписано до друку 2016 р. Формат 70х100/16.
Гарнітура Cambria. Папір офсетний. Друк офсетний.
Ум-друк. арк. 26,45. Обл.-вид. арк. 23,98
Наклад прим. Зам №

Віддруковано в ПНПУ імені В. Г. Короленка,
вул. Остроградського, 2, м. Полтава, 36003

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до державного реєстру
серія ДК № 3817 від 01.07.2010 р.